

אינטר-ציון

לקט אמרות
חז"ל, רעיונות,
עובדות והנהגות
פגדולי ישראל,
על מדות טובות
שפביאות
לאהבת הזולת,
הנלפדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
© אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל

רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש כב אדר ב תשס"ח שבת - ירושלים 5:11 תל-אביב 5:26 חיפה 5:17 מוצ"ש - ירושלים 6:24 תל-אביב 6:26 חיפה 6:25

פרשת שמיני

קבלת תוכחה

מדה טובה לאדם המקבל באהבה דברי תוכחה ומוסר !

נלמד מהפסוק: "ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דיבר ה' לאמר בקרובי אקדש... וידם אהרן" (פרק י"ג)

וכתב רש"י: קיבל שכר על שתיקתו, ומה שכר קיבל? שנתייחד עמו הדיבור, שנאמר לו לבדו פרשת שתויי יין. עכ"ל. וכתב השל"ה הק': מזה ילמד כל אדם לבל ימאס במוסר ויקבל באהבה.

שנינו באבות דרבי נתן: "אהוב את המוכיחים ושנא את המכבדים, שהמוכיחים מביאים אותך לחיי העולם הבא והמכבדים מורידים אותך לבאר שחת". ברור, שבשעת מעשה, אוהב התלמיד כי יתנו לו מחמאות, ישבחוהו ויכבדוהו - כותב הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל (בספרו דרכי מוסר) - אבל לכשיתבונן לאחר מכן יזכיר לראות כי אין זו אלא שטות, ולא עוד אלא שמורידים אותו לבאר שחת, כי ישאר בפחיתותו ובפחזותו, ללא חינוך, ללא תוכחת מוסר "דור עקש ופתלתול".

"האדם מטבעו" - ממשיך הרב ניימן - "אינו רוצה במוכיח, סבור הוא כי אין חכם ממנו וכבר אינו זקוק עוד לחינוך ולתוכחת מוסר, עקשנותו אינה מותרתה מקום לתוכחה".

בדרך הלצה היו אומרים כי אדם שכזה לא יקום לתחיית המתים. שכן אם יבוא משיח להקיצו, ויקיש על קברו לאמר: "קום!" יענה לעומתו: "דוקא! לא אקום!" כמוהו, כן המחזיק עצמו לחכם מכל, כשיבוא המשיח לרפאותו משטותו, יאמר: "אני חכם מכל האדם, ואתה תתן לי שכל?"

כך דרכו של אדם, כזו היא מדתו, אינו חפץ בתוכחה. סבור הוא כי המוכיח רוצה ברעתו. אמנם, כבר באו חז"ל וגילו אזננו: "אמר רבי יוחנן בן נורי, מעיד אני עלי שמים וארץ שהרבה פעמים לקה עקיבא על ידי שהייתי קובל עליו לפני רבן גמליאל, וכל שכן שהוסיף בי אהבה לקיים מה שנאמר "אל תוכח לץ פן ישנאך, הוכח לחכם ויאבהך" (ערכין טז).

כי על כן, דרכו של הלץ לשנוא את המוכיחו, סבור הינו כי רעתו הוא מבקש, אבל החכם אוהב את המוכיחים, ביודעו כי רק המה הם המביאים אותו לחיי עולם הבא. ובלעדי תוכחתם, הרי הוא נתון למאסר יצרו, לתאוותיו ולרצונותיו.

"אוהב את התוכחות" (1)

מספרים על כ"ק אדמו"ר מגור בעל החידושי הרי"ם, אשר בהיותו אברך צעיר לימים עשה אצל כ"ק אדמו"ר מקוז'ניץ. לאחר תקופה עזב את חצר קוז'ניץ ונסע להסתופף בצילו של כ"ק האדמו"ר מפשיסחא, והיה האדמו"ר מקוז'ניץ מיצר על כך מאד מאד.

שנים עשר בנים היו לו לבעל החידושי הרי"ם, ונסתלקו כולם מן העולם. אמר על כך החידושי הרי"ם: יודע ובטוח אני כי כל בני נפטרנו בעטיה של הקפידיא אשר הקפיד עלי האדמו"ר מקוז'ניץ. ואעפ"כ עזבתי את ביתו, וכל כך למה? מפני ששם, בקוז'ניץ, היו נותנים לי מחמאות, אבל בפשיסחא ניקרו לי את הגידים. "איני צריך רב אשר ירעיף עלי מחמאות" - אמר - "זקוק אני לרב אשר ינקר לי את הגידים..."

דרכי מוסר

"אוהב את התוכחות" (2)

רגיל היה הצדיק רבי הלל ליכטנשטיין מקאלמיה זצ"ל לנסוע לעיירות בישראל כדי להוכיח את העם. פעם הגיע לעיירת צאנז והצדיק רבי חיים מצאנז זצ"ל כיבדו מאוד והשתעשע עמו בדברי תורה וחסידות.

פנה אליו רבי חיים ואמר לו: "כבודו מוכיח את כל העולם, מדוע לא יגיד גם לי דברי תוכחה ומוסר"? השיב לו רבי הלל: "באמת תמה אני שאין בביתו שיור של אמה על אמה זכר לחורבן!"

מיד ציוה רבי חיים להביא לו סולם. עלה עליו, וציין מקום אמה על אמה כנגד הפתח, נטל סכין וגירד כל הצבע, וכשגמר הודה לרבי הלל על תוכחתו ואמר לו: "ישר כח!"

סיפורי חסידים - קדושים

טוב וראוי לכל אדם להוועץ ולהמלך בזקני הדור וחכמיו!

נלמד מהפסוק: "ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל" (פרק ט"א)

ואמרו חז"ל במדרש (מד"ר י"ח): "אמר רבי עקיבא נמשלו ישראל לעוף, מה העוף הזה אינו פורח בלא כנפיים, כך ישראל אינם יכולים לעשות דבר חוץ מזקניהם". וזקנים היינו זקן שקנה חכמה, וכמו שנאמר על אברהם אבינו "ואברהם זקן" ועל יצחק "ויהיה כי זקן יצחק" וביארו חז"ל "זקן ויושב בישיבה", דאמר רבי חמא ב"ר חנינא, מימיהן של רבותינו לא פרשה ישיבה מהם, היו במצרים ישיבה עמהם שנאמר "לך ואספת את זקני ישראל". היו במדבר ישיבה עמהם שנאמר "אספה לי שבעים איש מזקני ישראל" (יומא כח:)

שנינו במסכת אבות (פ"רא) כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה... ונהנין ממנו עצה ותושיה". אומר הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל: התורה נקראת תושיה מפני שהיא העצה היחידה לאומה הישראלית ולכל איש ישראל. בכל השאלות רק התורה מייצגת עצה נכונה ובטוחה מה טוב. צריך רק לחפש בתורה, וכמובן לדעת כיצד לחפש...

אנו מוצאים בדברי חז"ל שהתייחסו לכל האמור בתורה כמציאות מוחשית שאין זולתה. וממנה לקחו אורחות חיים ודרכי הנהגה. עצה ותושיה. לכל צעד ושעל מאורחות חיים.

עמד על ענין זה הגה"צ רבי יוסף יוזל הורביץ זצ"ל - **הסבא מנובהרדוק** (בספרו **מדרגת האדם**) והביא ראיה ליסוד זה מהמסופר בגמרא גיטין (נז.) על רבי יוחנן בן זכאי שכאשר יצא מירושלים כדי להפגש עם אספסיינוס [בעת שצד על ירושלים] אמר לו: "שלמא עליך מלכא, שלמא עליך מלכא" והחזיר לו אספסיינוס שחייב על דברים אלו "פעמיים מיתה" גם על זה שקרא לו מלך כשלא כך הדבר, וגם שאם מלך הוא מדוע לא בא עד עתה. והשיב לו רבן יוחנן, שעתיד להיות מלך שאם לא כן לא יתכן שירושלים תיפול לידו. ולמד זאת מהפסוק "והלבנון באדיר יפול" ואין אדיר אלא מלך דכתיב "והיה אדירו ממנו"... ואין לבנון אלא בית המקדש שנאמר "ההר הטוב הזה והלבנון"... עוד הם מדברים, ונתקיימו דברי רבי יוחנן: הקיסר מת ואספסיינוס אכן נתמנה למלך.

ויש להתבונן - כותב הסבא מנובהרדוק - הרי בשעת חרום נוראה כזו שכל ישוב ירושלים בסכנה, היה צריך רבי יוחנן להזהר ביותר שלא יכשל פיו בדברים כאלו אשר מלבד שלא יועילו למטרה אליה הלך במסירות נפש - להציל את ירושלים. עוד עלולים לגרום למותו. ומנין ידע להרהיב עוז בנפשו ולומר בבטחה למלך כי הוא אכן יהיה מלך?!

אלא משום שרבי יוחנן ראה את פסוקי התורה כמציאות קיימת שאין זולתה! מה שכתוב בתורה אפשר לסמוך עליו ולהיות בטוח בו בהחלט ללא שיוור, אפילו שהדבר הוא ענין של חיים ומות! ולכן כאשר למד מהפסוק כי הוא מלך. יכל לומר לאספסיינוס בבטחה שכך יהיה, כי ראה בפסוקים מציאות קיימת!...

נמצא, לפי"ז, שגדלותו של חכם ש"עדיף מנביא" הוא לא ב"נביאות" שיש בו, אלא בגודל אמונתו בתורה, שהכתוב בה הוא המציאות האמיתית, וכשכך הדבר, נמצא, שהידיעה הנובעת מהתורה אף במילי דעלמא היא כידיעת הנביא, ואף יותר, שהרי אין גבול לידעת התורה, ועל כן חכם עדיף מנביא. וכשהבין זאת אספסיינוס לא נותר לו אלא לשאול את רבי יוחנן "ומאחר דחכמתו כולי האי אמאי לא אתית עד האידנא" [=כיון שאתה כה חכם מכח התורה למה לא באת עד עתה] שהרי אדם כזה שכה בטוח בתורתו ועל סמך זה מכניס עצמו בסכנה, מה לו לחשוש ומדוע לא בא קודם?

והעיד הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר שליט"א (בספר **פניני רבינו יחזקאל**) כי בהתאם ליסוד נפלא זה של הסבא מנובהרדוק, שמע מרבו הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל שסיפר בהתעוררות ובחרדת קודש את אשר אמר לו פעם הסבא מנובהרדוק כדברים הבאים: "דע לך! במה תוכל לעבור היטב את כל החיים כרצון ה'?" אך ורק ע"י שתדע שאין מציאות בעולם מלבד האמור בתורה! אך ורק מה שכתוב בתורה זו היא המציאות האמיתית, ואפס זולתה!"

"ונהנין ממנו עצה ותושיה"

פעם הגיע לפני כ"ק אדמו"ר מבאבוב רבי בנימין הלבנשטאם זצ"ל (בעל הקדושת ציון), יהודי אומלל מקשיש ובוץ שהעלילו עליו הנכרים כאילו ביזה את סמל המדינה "הנשר הפולני" ונתבע למשפט. כיצד אירע הדבר?

אחד מפקידי הרשות, גובה מסים, בא אל ביתו לעקל חפצים - אחרי שפיגר בתשלום חובותיו לארנונה הממשלתית ודרש ממנו להסיר את כיסוי הבד של מכונת התפירה הניצבת בפניה.

עשה היהודי כדבריו, אך הנה נשמט הכיסוי מידי ארצה, ומבלי משים דרך ברגליו על ריקמת ה"נשר" שקישרה אותו. מיד האשים אותו הגובה בביזוי ה"נשר" והגיש נגדו קובלנא לערכאות. היה צפוי לו עונש מאסר.

שמע האדמו"ר את דבר צרתו וברכו שלינצל מעצת רשעים ופטרו לשלום. אחרי שיצא שלח האדמו"ר לקרוא אחריו לחזור אליו ואמר לו: "בלכתך אל המשפט קח בכיסך קופסה של גפרורים שמצוייר עליה ה"נשר" ותדקדק שיהיה בה רק גפרור אחד. ברגע שתבחין כי אחד השופטים עומד לעשן סיגריה, תזדרז ותושיט לו את הקופסה... השופט בודאי ישליך את הקופסה הריקה לסל האשפה, ואז... אז יש להסב את תשומת לבו של השופט שיש בכך משום בזיון ל"נשר הפולני"...

עשה האיש כעצת האדמו"ר ומן השמים הצליחו אותו. ברגע שהבחין שיו"ר השופטים מבקש להצית סיגריה, מיהר והושיט לו בנימוס רב את קופסת הגפרורים... וכאשר השליך היו"ר את הקופסה הריקה לפח הזבל נזדעק העורך דין - סניגורו של היהודי: "האם רק ליהודי אסור לבזות את ה"נשר הפולני" ולשופט הראשי מותר?" המשפט התבטל, כמובן מאליו, והיהודי נשם לרווחה.

כשהגיעו הדברים, לאחר מכן, אל האדמו"ר הגיב מיניה וביה: "היתה לו ליהודי סיעתא דשמיא מיוחדת, שעלתה בלבי העצה הזאת!..."

מרבצי תורה מעולם החסידות

"הנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל"

פעם אירע שנוכל אחד הולך שולל מספר ניכר של חתנים וכלות, כאשר פיתה אותם להפקיד אצלו את כספי הנדוניא שלהם תמורת רווחים גדולים מאוד. בסופו של דבר אימלל אותם קשה, כשהתברר, שהניח מעותיהם על קרן הצבי ולא יקבלו בחזרה אפילו פרוטה אחת.

יוצא מן הכלל היה אחד מתלמידי "פורת יוסף" שגם לו הציע הנוכל להפקיד אצלו כספו. הוא שאל בעצת רבו הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל שאמר לו: "לבי אומר לי שלא כדאי לך"...

עשה הבחור כעצתו והציל עצמו מנזק והפסד. כל השומע השתומם מה ראה על ככה ליעץ לו לאסוף ידיו מעסקה כה "מוצלחת ורווחית". כשנשאל על כך הרב צדקה, ענה בפשטות האופיינית לו: "הרווח המוגזם שהנוכל הבטיח, לא נראה בעיניי..."

וזאת ליהודה

להזהר שלא לזלזל ולא לפגוע בכבוד חכמי התורה!

נלמד מהפסוק: "ותצא אש מלפני ה'" (פרק י"ב)

ואמרו חז"ל (עירובין סג): רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן וכו' ותלמיד אחד היה לו לרבי אליעזר שהורה הלכה בפניו. אמר רבי אליעזר לאימא שלום אשתו, תמה אני אם יוציא זה שנתו ולא הוציא שנתו. אמרה לו: נביא אתה? אמר לה: לא נביא אנכי... אלא כל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה.

אמרו חז"ל "כל תלמיד שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו תלמיד חכם" (יומא כג). עוד מצינו לאמרת חז"ל, "כל מקום שנתנו חכמים עיניהם או מיתה או עוני" וביאר רבי יעקב בן חננאל תלמיד הרשב"א ז"ל (בספרו תורת המנחה) שלעניין זה דימו את הת"ח לנחש כשם שיש בנחשים מי ששורף בראייתו, כך יש בתלמידי חכמים מי שמעניש בראייתו בלבד, וכמו שיש בנחשים מי שמוציא אש מפיו ושורף סביבתו כך יש בתלמידי חכמים מי שמעניש בלשונו, וכמו שיש בנחשים מי שאינו יכול להמית כך, אלא ממית ע"י נשיכה, כך בתלמידי חכמים יש מי שמעניש בנשיכתו. [הוא שאמרו חז"ל (באבות ב' י) "שנשיכתן נשיכת שועל ועקיצתן... ולחישתן לחישת שרף"...]

ובאמת צריך להבין, היאך מצאנו במספר מקומות בש"ס שהחכמים הענישו בפייהם את אלו שלא נהגו כדין ולא חשו ללאו ד"לא תקלל חרש" (ויקרא י"ג) שכולל כל אדם. ואמנם דרשו חז"ל בפסוק "ונשיא בעמך לא תאור - בעושה מעשה עמך, להוציא רשע (בבא בתרא ד). ואולם כבר דייק המנחת חינוך (מצוה רלא ס"ד) מגמ' (סנהדרין פה). שאמנם אם קלל רשע פטור אך אסור לקלל מדרבנן אף אדם רשע.

וביאר החזון איש (סנהדרין סי' כ ס"ק י) שמה חז"ל קיללו בני אדם אשר נהגו שלא כדין, למדו זאת כפי המבואר בגמרא (מ"ק טז). שחכמים היו מנדים ומחרימים ומקללים את האנשים שהיו מסרבים לשליח בית דין, את ענין הקללה למדו מהפסוק שאמר נחמיה "ואריב עמם ואקללם" וגו' (נחמיה י"ג). ומזה למדו התר לקלל כל אדם החייב נידוי, כגון משום ביזוי כבוד חכמים, שהיה זה כדי להשריש בלב את ענין כבוד התורה ושלא יתרגלו בזלזול כבוד חכמים.

הזלזול בכבוד חכמים, נובע ככל הנראה משום שלא מכירים את ערכם האמיתי של החכמים, שהרי מה לו לאדם פשוט שמעולם לא נגה עליו אור אמיתות חכמת התורה ומעולם לא התענג ולא נהנה מזיו טעמה ואין לו כל מושג במעלתה. משל נאה מצאנו מובא בשם החתם סופר, שמא ניתן להקישו גם לענינו כדלהלן:

מעשה ביהודי שנכנס לחדרו של החתם סופר ומצאו מעיין בספר. הביט היהודי וראה שזה ספר "מגלה עמוקות" הפטיר הלה: "אכן ספר טוב הוא!"

נשא עליו החתם סופר משלו: פעם ביקר יהודי פשוט ותמים בפטרבורג. ראה את גן המלך, ולא ידע שאין רשות לאדם להכנס לתוכו. פסע בשבילי הגן והתפעל מהצמחיה ומסידורה, והנה הצאר הרוסי לקראתו. כבש הצאר כעסו ושאלו: "מי אתה?" ענה: "פלוגי מעיר פלוגי" "ומה מעשיך?" חקר הצאר. השיב: "מלמד תינוקות אני. ואתה מי?" השיב הצאר: "נקולאי שמי." "מהיכן?" חקר היהודי. "מפה פטרבורג" השיב הצאר כשהוא כובש את חיוכו. - "ומה מעשיך" - המשיך היהודי ושאל. "אני הצאר של רוסיה" ענה הצאר. קימט היהודי את מצחו: "אני מניח, שגם זה פרנסה לא רעה." ע"כ המשל.

הנה כי כן, מה כבר השגתו של מלמד מעיירה נידחת בצאר של רוסיה ובמעמדו. ומה השגתו של יהודי פשוט ב"מגלה עמוקות".

"נתן עיניו בו"...

סיפר כ"ק אדמו"ר מהרי"ד מבעלז זצ"ל שכאשר נתקבל הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל כרבה של פרידלאנד, הכינה הקהילה קבלת פנים מפוארת. גם החתם סופר השתתף בה והלך לצידו של הגאון שפסע בעיניים עצומות כדי לא לראות את הכבוד הרב שחולקים לו.

לפתע שמע החתם סופר את אחד ה"משכילים" לועג לקומתו הנמוכה של הרב החדש כשהוא מפטיר: "ראו למי חולקים את הכבוד הזה". פנה החתם סופר לרע"א ושאל: "השמעתם מה אמר?" פקח רבי עקיבא איגר את עיניו והביט באותו אדם.

סיים הרבי מבעלז: "איני יכול לומר שהדבר קרה מיד באותו רגע. אך מכל מקום באותו מעמד, נעשה אותו אדם גל של עצמות" רח"ל.

הגדת החת"ס - אוצרות הסופר

"הזהרו בגלחתן"...

סיפר הצדיק רבי שלמה בלוך זצ"ל: "פעם בא אחד מגדולי התורה המפורסמים לאחד מעיירות פולין הגדולות להתיישב בה ולהתמנות לרבה. הדביקו בחוצות קריה מודעות גדולות: "ברוך אתה בבואך".

"כאשר דרש הרב החדש את דרשתו הראשונה בהלכה, היה שם אברך, תלמיד חכם חריף, אשר הפסיק את הרב בשאלות מחוכמות וניסה להפריך דבריו. מתוך להט פילפלו התבטא אותו אברך: כבר יכולים לעשות מודעות גדולות: "ברוך אתה בצאתך"...

"הקפיד הרב החדש מאוד - סיים רבי שלמה בלוך - "וידוע ומפורסם כי אותו אברך נענש ולא זכה לראות נחת בזרע של קיימא. רח"ל.

הצדיק רבי שלמה

"מוטל עליך קפידא"...

שמונה שנים המתין זוג אחד לפני בטן ולא נושעו. נכנס הבעל לביתו של הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי - הסטייפלער זצ"ל ותינה בפניו את צרתו. הפתיע אותו הסטייפלער באומרו לו נמרצות: "איני יכול להושיע לך, מוטל עליך קפידא של רבנן משום שפגעת פעם בכבודו של תלמיד חכם..."

נזדעזע האיש מאד ואמר כי לא זכור לו כדבר הזה שפגע אי פעם בת"ח. אך הסטייפלער עמד בתוקף על דעתו ויצא האיש בפחי נפש מביתו.

כעבור ימים אחדים חזר האיש לביתו של הסטייפלער. הוא נזכר כי אכן פגע פעם בשוגג או במזיד בכבודו של הגה"צ רבי דוד יונגרייז זצ"ל מרבני ירושלים, ושאל את הסטייפלער מה תקנתו. (היה זה לאחר הסתלקותו של הרב יונגרייז לב"ע).

אמר לו הסטייפלער: לך ועשה מה שההלכה מחייבת! קח עשרה תלמידי חכמים, תעלו אל קברו תפייסו ותקבש מחילה. עשה האיש כן, ולתקופת השנה זכה להכניס את בנו בבריתו של אאע"ה.

מתוך מאמר - מנ"א תשמ"ה

בין איש לרעהו

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

במזומן או בהקפה

'מיירע!' 'מיירע'!

להחמיץ את המצוות - ואם באה מצוה לידך עשה אותה מיד!"

וכאן ניצב יעקב בין הפטיש לסדן. מצד אחד נמשך לבו אל 'המצות' שם משלמים במזומן. ומצד שני הוא מודע לכך שיש להעדיף את 'המצוות', למרות ששם - לכאורה - משלמים רק "בהקפה".

סוף דבר התגבר יעקב ושמע בקול אשתו שביקשה ללכת לאזכרה. הוא הצליח למצוא לו מחליף בעסק המצות, ובהפוגה שבין גשם לגשם צעד רגלית לכיוון האזכרה.

הוא לא תכנן להתעכב שם עד לסוף הערב, משום שהיה עליו ללכת לישון מוקדם על מנת לקום כ'ותיקין'. באזכרה לא השתתפו אנשים רבים, וכאשר ביקש יעקב ללכת שם לב שהוא "העשירי בקודש". שוב ביקשה ממנו אשתו להתעכב, ושוב הוא שמע בקולה.

כאשר הסתיימה האזכרה ירדו בחוף ממטרי גשם, וניסיון להשיג מונית עלה בתוהו. יעקב ואשתו החליטו לצעוד בתוך הגשם. קשה לומר שהיה בכוחן של מטריות להגן עליהם מפני הגשם, אך בשעה שיעקב התקרב לביתו וודאי לא הייתה דעתו נתונה לכך. דעתו הייתה נתונה לאותו חפץ ששט עם נחל הגשם בשולי הכביש.

מה זה החפץ הזה ששט שם? בטח זה עוד גוש-פסולת שנסחף למקום יחד עם מי הגשמים. האם כדאי להרים אותו? לא. הידי-ים יתלכלכו מהרפס שדבוק בו.

ואולי בכל זאת? אולי בכל זאת הוא שווה משהו? למעשה לא כדאי להתעכב עד שהחפץ יתגלגל לבור הניקוז, ואז הדילמה תהפוך למיותרת.

אין שמחה כהתרת הספיקות! כך הרגיש יעקב ברגע שהחליט להרים את החפץ. מסתבר שמדובר היה במין-ארנק מצוי. כאשר גילה שם יעקב סכום כסף יבש לחלוטין הוא הבין שמתרחש איתו נס.

כאשר סיים לספור את הסכום שהיה שם - ולוודא שלאבידה אין 'סימנים' - שם לב לדבר מדהים: הסכום שהיה שם היה זהה לסכום אותו חשב להרוויח בעבודת המצות!

הנה כי כן: גם על 'מצוות' - ולא רק על 'מצות' - משלמים לפעמים במזומן!

ורק לחשוב על כך שאם הוא לא היה נשאר לברכת-המזון, הוא לא היה מוצא את החפץ ששט בגשם.

נשלח ע"י ט.ג.ע. ירושלים

בכל מאפיייה של 'מצות-יד' אליה תיכנסו בימים אלו, תשמעו את הכרזות ה'מיירע' מהדהדות. לחלק מהקוראים זה מזכיר את הכרזות ה'ברוד'! 'ברוד'! שהפועלים הערבים באתרי הבנייה היו מכריזים רגע לפני שפיצוץ אדיר ריסק את הסלעים.

האמת ניתנת להיכתב: הכרזות ה'מיירע' מושמעות בלא פחות דרמטיות.

כידוע, מקפידים שלא יחלפו יותר מ-18 דקות מאז שהחלו ללוש את הבצק הראשון בסדרה ועד הבצק האחרון. מידי כמה דקות מעבירים ה'פינרים' שעוסקים בלישת הבצק 'מיירע' נוספת לשולחן העבודה. אם הפועלים בשולחן מבחינים שנחש-הבצק הקודם עומד להסתיים, ובצק נוסף איננו, הרי הם פוצחים בזעקות 'מיירע' אשר מריצים 'פינר' נוסף עם 'מיירע' טרייה בידו.

* * *

'יעקב' הרים את השפופרת וקולות ה'מיירע' עלו באוזניו. לא. המתקשר לא שהה באותו רגע במאפיית מצות, אך הוא התקשר על מנת להזמין אותו לעבוד ב"חבורה" מיוחדת של מצות. ההזמנה עוררה אצל יעקב אסוציאציות של 'מיירע', וכן של... חוב נוסף שהוא יוכל לשלם בעזרת העבודה!

"החבורה מתחילה בשבע בערב" פירט המתקשר, ששמו היה 'אליהו', "זה מתאים לך?" יעקב נענה בחיוב ועוד אבן נגולה מעל ליבו. ערב-פסח הוא זמן של הוצאות מפתיעות, שאתה אף פעם לא יודע "מאיפה הן נופלות עליך" - אז ברוך ה' שיש גם הכנסות מפתיעות.

בשלב זה עדיין לא ידע יעקב באיזו הפתעה אכן מדובר!

חלף שבוע וקולה של אשתו נשמע ברקע: "יעקב; יש לנו היום את היארצייט של..." בדיוק בערב זה התכוונן יעקב לצאת למא-פיית המצות, ל"חבורה" אליה הוזמן. לפתע מזכירה לו אשתו את האזכרה שאמורה להיערך באותו זמן לקרוב משפחתם.

בחוף ירד גשם זלעפות, וגם בלי המחשבה לעבוד במאפייה ספק אם היה הולך לאזכרה. כעת הוא גם משועבד למאפייה, וגם אמור להרוויח סכום כסף!

* * *

על הפסוק "ושמרתם את המצות" (שמות יב, יז) דורש רבי יאשיה (במכילתא): "אל תהי קורא את המצות אלא את המצוות" - שכשם שאסור להחמיץ את המצות, כך אסור